

Prosedyre for vaksinator ved selvinjeksjon av fiskevaksine

Generelt

Vaksinene som brukes til fisk inneholder formalinaktiverte bakterie- og/eller virale antigener, samt oljeadjuvans. Vanlig dose er 0,05-0,1 ml, i noen tilfeller 0,2 ml. Dosen injiseres i bukhulen på fisken, manuelt eller maskinelt. I 2011 ble det satt nesten 450 millioner vaksiner, ca halvt om halvt manuelt og maskinelt. Dersom hele dosen ved et uhell injiseres i vaksinatørens finger kan skaden bli alvorlig om fingeren ikke behandles riktig.

Den skadde operatøren må bringes til sykehus raskt, i løpet av få timer, for kirurgisk behandling.

Tidligere ble det anbefalt at vaksinatørene måtte ha adrenalin tilgjengelig som beredskap mot anafylaktisk sjokk. Risikoen for sjokk må være ytterst liten da det ikke er rapportert noen tilfeller på over 20 år. Beredskapen ivaretas i dag best av den ordinære helsetjenesten. Det anbefales at kommunehelsetjenesten varsles om at vaksinerings skal starte og at den informeres om helsefarer som kan oppstå.

Send gjerne med kopi av denne prosedyreanbefalingen. Personer som skal vaksinere må ha fått grundig opplæring før arbeidet begynner. Vaksinepersonell skal være kjent med prosedyrer for sikkerhet og tiltak ved selvstikk. Anleggets eier, ved driftsleder, har ansvar for å etablere beredskap, herunder varsle den lokale helsetjenesten, før vaksinerings starter.

Maskinell vaksinerings

Ved selvstikk vil vanligvis hele eller det meste av dosen havne i fingeren. Skaden skal vurderes av kirurg innen få timer! I tillegg til reaksjonen i fingeren (smerter, hevelse, misfarging) kan det komme hevelse oppover armen, slapphet, kvalme og feber. Dette vil vanligvis gå over av seg selv, dersom fingeren blir riktig behandlet. Det er ikke tilstrekkelig å ta antibiotika (penicillin eller lignende), betennelsesdempende eller smertestillende medikamenter! Om fingeren ikke tidsnok blir behandlet av kirurg kan reaksjonen bli så kraftig at fingeren må amputeres.

OBS: Fjern aldri fisk fra vaksinasjonsmaskinen med fingrene. Bruk pøseklype eller lignende!

Fjern aldri fisk fra vaksinasjonsmaskinen med fingrene

Bruk pøseklype eller lignende

Informasjon til vaksinator

Det er en teoretisk mulighet for anafylaktisk sjokk etter et selvstikk.

Symptomene vil i så fall melde seg i løpet av få minutter etter stikket.

Ved siden av lokale symptomer på stikkstedet vil personen det gjelder bli uvel og kan få kløe i huden, øynene eller munnen. Samtidig kan det oppstå en følelse av varme og det kan bryte ut et rødflammet utslett. Ofte følges dette av hjerteklapp, angst og uttalt slapphet.

Mage/tarm-kanalen kan bli irritert og gi magesmerter, kvalme og oppkast.

I spesielt alvorlige tilfeller kan personen få pustevansker, bli uklar og miste bevisstheten. Det kan komme ufrivillig avgang av urin og avføring.

Ved mistanke om sjokk skal personen fraktes til legevakt/sykehus så raskt som mulig.

Ring umiddelbart 113 og meld mulig anafylaktisk reaksjon på vaksineinjeksjon. Hvert minutt kan telle!

Manuell vaksinerings

Dersom nålespissen bare risper opp huden vil det bare komme en lokal betennelse i huden, og den trenger ingen behandling utover noe smertestillende ved behov.

Om det i tillegg kommer slapphet, kvalme eller feber har antakelig en større del av dosen blitt injisert likevel og vaksinatøren bør oppsøke lege om plagene varer mer enn 6 timer.

Hvis hele dosen injiseres i fingeren må skaden vurderes av kirurg som beskrevet over for maskinell vaksinerings.

Manuell vaksinerings med vernebøyle

Trondheim 14. mai 2012

Håkon Lasse Leira,

overlege Arbeidsmedisinsk avdeling

St Olavs Hospital Trondheim